

Initiatief: Deltaplan scholen

Onderstaand een eerste aanzet voor een Deltaplan voor goede, eigentijdse en gezonde scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Deel het, verrijkt met je eigen aanvullingen en suggesties met je collega's, vrienden en met ons.

Belanghebbenden:

- 2,5 miljoen leerlingen (goede, veelzijdige en gezonde leeromgeving)
- 257.000 leerkrachten/docenten (betere arbeidsomstandigheden)
- Nederlandse samenleving, economie en arbeidsmarkt (alle sectoren)

Urgentie: onderwijs, klimaat en geloofwaardige overheid

- Onderwijskwaliteit en tweedeling: onderwijsachterstand, vooral in minder kansrijke wijken. Ook in zijn algemeenheid gaan de onderwijsprestaties achteruit. Particuliere scholen zijn sterk in opkomst, hetgeen aangeeft dat er behoefte is aan iets anders. Veel scholen voldoen niet aan VN-verdrag voor inclusieve gebouwen.
- Beroep leerkracht is niet aantrekkelijk; het vak is te zwaar met grote klassen en een te grote diversiteit aan kinderen.
- [Corona](#); zo'n 30% van de scholen voldoet niet aan de huidige ventilatie-eisen. Het ziekteverzuim in het onderwijs is hoog en door corona met 77 % gestegen.
- Energie; 52% heeft energielabel C of slechter. Meer dan een derde van de scholen heeft label G.
- Verouderde gebouwen; 54 % van de schoolgebouwen is functioneel en technisch zwaar verouderd en aan renovatie toe.
- Overheid lijkt onmachtig het tij te keren en maakt zorgplicht onderwijshuisvesting en voorbeeldfunctie verduurzamen gebouwde omgeving niet waar.

Ambities uit [coalitieakkoord](#)

- beter onderwijs, kleinere klassen (blz. 20)
- meer kansengelijkheid, toegankelijkheid, inclusie (blz. 19-21)
- 'rijke schooldag': meer activiteiten op school (blz. 19-20)
- aanleren digitale vaardigheden (blz 30)
- stimuleren arbeidsmarktrelevante beroepsopleidingen dicht bij huis (blz. 21)
- verduurzamen maatschappelijk vastgoed (blz.6; blz. 47).
- klimaatneutraal in 2050. Doel 60% CO2-reductie in 2030 (blz. 6)
- bij nieuwbouw is de aanwezigheid van voorzieningen randvoorwaarde (blz. 13)
- vergroten autonomie van gemeenten (blz. 2)

Probleem bij de uitvoering

- bekostiging: de bekostiging vanuit het rijk voor onderwijshuisvesting is al jarenlang veel te laag en veel te versnipperd. Dit leidt tot veel achterstallig onderhoud. Ook staat het een integrale aanpak en opschaling in de weg en maakt de uitvoering complex.
- wetgeving; gesplitst eigendom schoolgebouwen, waarbij scholen juridisch en gemeenten economisch eigenaar zijn. Geen aansluiting met de vastgoedwereld in de rest van Nederland en geen aansluiting met hoe het elders in Europa is geregeld. Alles kost daardoor extra regels, kennis en capaciteit en de uitkomst is afhankelijk van de kwaliteit van de samenwerking. Dat is niet doelmatig, risicovol en daarmee komt er geen vaart in de uitvoering.
- Gevolg: huidige voorraad gebouwen (zie boven, [white paper PO-raad](#) en IBO-onderzoek) en geen mogelijkheid vaart te maken.

Oplossing korte termijn

- deltaplan voor goede, functionele en gezonde scholen voor alle kinderen op basis van eenvoudig principes met de mogelijkheid voor standaardisatie, opschaling en uitvoering door marktpartijen.
- kwaliteit: gezond, duurzaam en breed (ook door de buurt) te gebruiken gebouwen op basis van bestaand beleid, ambities regeerakkoord en [veiliger te gebruiken tijdens een pandemie](#).
- kwantiteit: 1,5 keer de huidige wettelijke ruimtenormen om te kunnen voldoen aan meer individueel onderwijs, meer functies op school, betere arbeidsomstandigheden, meer ruimte om te bewegen en functioneel voor de buurt (voor het beeld: geen klas van dertig leerlingen, maar van twintig en met meer beweegruimte/ruimte voor bewegingsonderwijs).
- spreiding: scholen in de buurt van waar de kinderen wonen (thuis nabijheid, samen naar school, beperken vervoer).

Financiering vanuit het Rijk

- Een forse extra investering is nodig voor het wegwerken van achterstand en kwaliteitsimpuls op korte termijn (ondertussen basisfinanciering op orde brengen)
- De extra investering is geen weggegooid geld. Waarde blijft in de vorm van vastgoed behouden voor de publieke sector en ondertussen wordt extra maatschappelijke waarde gecreëerd.
- Financiering vanuit het Rijk door bij elk beleid rekening te houden met de huisvestingscomponent en zo mogelijk geld labelen en potjes bundelen (gebeurt nu niet).
- Vuistregel: 15% van de totale begroting op onderwijs is nodig voor huisvesting (en 80% voor personeel).
- .. van BZK voor onderwijshuisvesting via gemeentefonds

- .. van OCW in verband met ...
- .. van SZW in verband met ...
- .. van de € 8 miljard voor wegwerken/voorkomen verdere achterstanden door corona
- .. van de extra gelden voor verbetering voor- en naschoolse opvang (structureel € 1 miljard per jaar; blz 19, 20 & 45)
- .. van de extra gelden voor het verbeteren van de kansengelijkheid (structureel € 1 miljard per jaar, blz 19, 20 & 45)
- .. van de € 800 miljoen structureel per jaar voor leraren en schoolleiders voor beter arbeidsomstandigheden (blz 20)
- .. voor plek waar digitale vaardigheden kunnen worden aangeleerd
- .. voor sport (bewegingsonderwijs)
- .. voor plekken in voor buurten en wijken
- € 2,75 miljard voor verduurzamen maatschappelijk vastgoed. Niet opsplitsen en niet afromen.
- .. van de € 6 miljard uit het corona herstellfonds van Europese Unie.

Bekostiging

- bedrag over te maken aan gemeenten naar rato van het aantal kinderen tussen 0 en 18 jaar in deze gemeenten en extra voor de 14 woningbouwlocaties (verder geen prognose of systemisch gedoe).
- gelijkheidsprincipe; geen gedoe over gemeenten die scholen al met eigen (algemene) middelen hebben aangepakt of hebben voorgefinancierd. Gemeenten die dat al hebben gedaan kunnen met het geld ook ander maatschappelijk vastgoed verduurzamen of de basis-infrastructuur verbeteren.
- voorwaarde: gemeente voert regie op vastgoed als basis voor spreiding (via bestemmingsplan), investering in duurzame kwaliteit (via investeringsplan en aanbestedingen), multifunctioneel gebruik van de gebouwen (via huur- en gebruikscontracten) en desgewenst mogelijkheden voor regionale opschaling (bundeling), zoals in het aardbevingsgebied. De gemeente draagt ook het risico.
- De veegwagen van de nieuw energiewetgeving bieden voldoende waarborg dat de slechtste gebouwen in de slechtste buurten als eerste worden aangepakt (daar is sociaal en fysiek de meeste winst mee te behalen)
- Een wethouder vastgoed kan goed bijdragen alle belangen bij elkaar te brengen en geld goed in te zetten. Gemeenteraadsverkiezingen in maart.
- Uitwerking en verantwoording via gemeentelijk Meerjaren Investeringsplan en de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen (voorstel in de maak, begin 2022 gereed).
- Verder vertrouwen in en versterking in de lokale democratie; iedereen wil gezonde scholen voor de kinderen.

Ondertussen werken aan oplossingen langer termijn

- [doorontwikkelen](#) lokale vastgoedorganisaties/coöperaties maatschappelijk vastgoed ([niet specialiseren](#) op onderwijs, maar op het combineren van functies)
- afscheid van mono- en disfunctionele regels die belemmerend werken en de mogelijkheid voor school als activiteitscentrum beperken.
- ombuigen subsidieprogramma's en adviestrajecten die niet direct bijdragen aan het eigen maken van de materie. Leren zorgen i.p.v. ontzorgen.
- wetten aanpassen, waaronder:
 - juridische en economisch eigenaarschap in 1 hand brengen. Zie ook [IBO-onderzoek](#).
 - heroverweging opheffingsnorm? - met anders organiseren komen wellicht ook nieuwe oplossingen in beeld
 - heroverwegen verplicht IHP en recht op doordecentralisatie? Het IHP biedt houvast, maar geeft geen garantie (zie IBO-onderzoek). Een breder voorzieningenplan ligt wellicht meer in de lijn van de bredere integrale benadering.
- reële en flexibele bekostiging voor onderhoud en investeringen in goede scholen, aansluitend bij gewenste kwaliteit, nieuwe ruimtenorm voor binnen en buiten en bij marktprijzen (wellicht met regionale differentiatie).
- betere verantwoording van de bestedingen (wordt aan gewerkt)